

Михайлюк Марія Володимирівна

Mahyrochkamiha21@gmail.com

студентка бакалаврату спеціальності «Соціальна робота»

ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Тесленко В.В., док. пед. н., проф. каф. філософії

ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК РУШІЙНИЙ МЕТОД КОРИГУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Зміни в соціально-політичному, економічному, культурно-інформаційному середовищі не зводяться виключно до позитивних результатів – іноді виникають і негативні аспекти, які певним чином позначаються на ефективності розвитку життєдіяльності суспільства. Такими нищівними факторами для суспільного благоустрою є девіації. Збільшення рівня напруги й агресії у суспільстві є відкритою дорогою у світ злочинності та правопорушень. Профілактика і коригування девіантної поведінки особистості методами арт-терапії є підґрунтям для подолання зазначеної проблеми. Арт-терапія сьогодні набула широкого розвитку не тільки за кордоном, але й у нашій країні та використовується з лікувальною метою, а також під час вирішення діагностичних, корекційних, психотерапевтичних завдань.

Арт-терапія є головною складовою арт-технології. Вона є напрямом психотерапії, психокорекції і реабілітації й застосовується через різні види творчості. Вперше слово «арт-терапія» почало вживатися у 1940-х роках в англомовних країнах і позначало будь-які форми та види реабілітаційної практики [2, с.1]. Темі арт-терапії приділяли увагу не лише зарубіжні, але й вітчизняні науковці – Г. Бурковський, А. Карабанова, Дж. Дебуффе, М. Ричардсон, М. Есекс, К. Фростиг, О. Афанасьєва, Е. Белова, Е. Заутова, В. Казакова, Т. Кисельова, Л. Лебедева, Н. Лисих, А. Сизова та ін.

Сьогодні подібну практику намагаються застосовувати ледь не в кожному закладі освіти, соціальній службі та в роботі з різними вразливими категоріями клієнтів. Вона здійснює психопрофілактичну і лікувально-реабілітаційну функції, а

також передбачає й роботу з правопорушниками, особами із залежностями й поведінковими порушеннями – тобто з людьми з девіантною поведінкою. Метою соціального працівника в роботі з особою з асоціальною поведінкою із застосуванням засобів мистецтва є здійснення позитивного впливу, формування і розвиток духовного здоров'я клієнта й активізація внутрішнього потенціалу особистості [4, с. 216].

В роботі з дітьми і підлітками метод арт-терапії дає можливість провести профілактичну, соціалізуючу й реабілітаційну роботу, а також виявити творчий потенціал індивіда. Важливим у такому віці є самовираження, тому одним із завдань соціального працівника є спрямування його в «правильне» річище з уникненням подальших негативних проявів. Як зазначає Н. Атаманчук, «...під час використання арт-терапевтичних методик у підлітковому віці необхідно враховувати потребу в самовираженні, а потім вже потребу в самопізнанні та ствердженні своєї особистості. У цьому віці арт-терапія надає сприятливі можливості для реалізації цих потреб і є оптимальною формою проведення корекційної роботи» [1, с.14].

Арт-терапія з підлітками ґрунтується на тих самих принципах, що й інша робота з різними категоріями клієнтів, і дозволяє виробляти продукти творчості з метою подальшого виявлення та розгляду внутрішніх переживань шляхом занурення в творчість. Зазначимо, що арт-терапія проводиться не тільки безпосередньо індивідуально, але й у групах. Групова арт-терапія зумовлює певну тему заняття з подальшим її обговоренням усіма учасниками [3].

Отож, цей метод навчає підлітків з девіантною поведінкою самоувиразнюватися, позитивно взаємодіяти з іншими особами і предметами, діагностувати власні внутрішні потреби, аналізувати думки, абстрагуватися від проблем, сконцентрувати увагу на своїх переживаннях тощо [3].

Влітку 2020 року в літньому таборі «Твій простір» нами здійснювалася профілактична робота серед дітей віком 7-8 років із застосуванням методів арт-терапії. Протягом місяця ми проводили заняття, присвячені певним темам, які обговорювали разом у групі, а згодом відтворювали власні відчуття та переживання щодо цієї теми на полотні. Під час групової роботи діти забували про власні буденні проблеми, міжусобиці й

поринали в світ, де можуть творити і знаходити відповіді на питання, які їх турбують. Позитивний результат був помітним з огляду на психологічний стан кожної дитини.

Отже, підґрунтям щодо поширення популярного методу арт-терапії у соціальній роботі є трансформація і спонукання особистості до позбавлення її від негативних емоцій та переведення до духовного самоувиразнення. Ми сподіваємося, що саме арт-терапія виявиться рушійним методом соціальної роботи, який будуть застосовувати в усіх загальноосвітніх закладах і соціальних установах України, з метою уникнення подальшого розвитку девіантної поведінки серед підлітків.

Список посилань

1. Атаманчук Н.М. Арт-терапія як засіб вивчення та подолання бар'єрів у спілкуванні підлітків / Ніна Михайлівна Атаманчук // Наука і освіта. – 2015. – №3. – С.12-16.
2. Арт-терапия – новые горизонты. – Москва: Когито-центр, 2013. – 336 с.
3. Добровольська О.В. Тематика практичних занять з арт-терапії / О.В. Добровольська.
4. Замашкіна О.Д. Роль арт-терапевтичної роботи з підлітками, схильними до девіації / О.Д. Замашкіна // PERSPECTIVES OF WORLD SCIENCE AND EDUCATION / О.Д. Замашкіна. – Осака, 2019. – С. 211–219.

Мотінова Ольга Миколаївна

kcd.kiev@ukr.net

Голова громадської організації «Час бути разом», волонтер

ОБ'ЄДНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ «КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ДОПОМОГИ»: ДІЯ КОЖНОГО ДНЯ

Інколи соціальну допомогу сприймають як чергу показових акцій, або безпосередній піар публічних персон. Проте посправжньому ця сфера потребує щоденної прискіпливої і тихої праці, зазвичай на межі нервів, а буває і з ризиком для життя. Соціальна робота в Україні сьогодні здебільшого є справою